

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

Protokolant starszy inspektor sądowy Mariusz Pogorzelski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2024

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w T. P. G., w sprawie dyscyplinarnej przeciwko sędziemu Sądu Rejonowego w C. w stanie spoczynku J. Ż. obwinionemu o to, że:

w okresie od 1978 r. do sierpnia 2014 r. popełnił przestępstwo określone w art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegające na tym, że w W., N., G. i W. znęcał się psychicznie nad swoją żoną J. B. w ten sposób, że [...] oraz znęcał się fizycznie w ten sposób, że [...], tj. o czyn z art. 107 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych,

orzeka:

1. uznaje obwinionego J. Ż. winnym tego, że w okresie od 1978 r. do sierpnia 2014 r. popełnił przestępstwo określone w art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegające na tym, że w W., N., G. i W. znęcał się psychicznie nad swoją żoną J. B. w ten sposób, że [...] oraz znęcał się fizycznie w ten sposób, że [...], czym uchybił godności urzędu sędziego, tj. czynu z art.

107 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, przyjmując, że wyczerpuje on jednocześnie znamiona czynu zabronionego przewidzianego w art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

2. na podstawie art. 104 § 3 pkt 4 w zw. z art. 104 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych wymierza J. Ż. karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia;

3. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

[M. T.]

UZASADNIENIE

Pismem z 14 grudnia 2022 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w Toruniu skierował do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku, przekazany następnie do Sądu Najwyższego, wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przeciwko J. Ż. – sędziemu Sądu Rejonowemu w C. w stanie spoczynku, obwinionemu o to, że w okresie od 1978 r. do sierpnia 2014 r. popełnił przestępstwo określone w art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegające na tym, że w W., N., G. i W. znęcał się psychicznie nad swoją żoną J. Ż. w ten sposób, że bezpośrednio i za pośrednictwem telefonu poniżał wymienioną poprzez określanie słowami wulgarnymi i obraźliwymi oraz znęcał się fizycznie w ten sposób, że wielokrotnie naruszał nietykalność cielesną wymienionej poprzez bicie pięściami po twarzy i po głowie, przewracanie na podłogę i kopanie po całym ciele, duszenie, a nadto popychanie, szarpanie, wypychanie z samochodu na jezdnię i następnie kopanie wymienionej i spowodowanie w lutym 2014 r. w W., poprzez uderzenie wazonem w nos złamania kości nosa z przemieszczeniem odłamków dolnych i zwichnięciem przegrody na stronę lewą, tj. naruszenie czynności narządu ciała, tj. drożności nosa na okres

powyżej 7 dni w rozumieniu kodeksu karnego, a nadto spowodowanie w dniu 24 czerwca 2014 r. w G. poprzez szarpanie za ramiona i przedramiona, rzucanie pokrzywdzonej na łóżko i ścianę - zasinienia ramienia prawego oraz nadgarstka i palca I ręki, zasinienia ramienia lewego i lewego nadgarstka oraz zasinienia uda prawego, naruszających czynności narządów ciała pokrzywdzonej na okres poniżej 7 dni w rozumieniu kodeksu karnego oraz spowodowanie w dniu 18 sierpnia 2014 r. w W. poprzez popchnięcie i spowodowanie upadku, a następnie kilkakrotne kopnięcie w tułów, obrażeń ciała w postaci zasinienia okolicy talerza lewej kości biodrowej, stłuczenia okolicy żeber VII, VIII i IX po stronie lewej poniżej łopatki oraz okolicy lewego talerza kości biodrowej, naruszając czynności narządów ruchu na okres poniżej 7 dni w rozumieniu kodeksu karnego, tj. uchybienie godności urzędu z art. 107 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w Gdańsku uchwałą z 14 stycznia 2016 r. zezwolił na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego w C. w stanie spoczynku J. Ż. do odpowiedzialności karnej za to, że: w okresie od 1978 r. do sierpnia 2014 r. w W., N., G. i W. znęcał się psychicznie nad swoją żoną J. Ż. w ten sposób, że bezpośrednio i za pośrednictwem telefonu poniżał wymienioną przez określanie słowami wulgarnymi i obraźliwymi, oraz znęcał się fizycznie w ten sposób, że wielokrotnie naruszał nietykalność cielesną wymienionej przez bicie pięściami po twarzy i po głowie, przewracanie na podłogę i kopanie po całym ciele, duszenie, a nadto popychanie, szarpanie, wypychanie z samochodu na jezdnię i następnie kopanie i spowodowanie w lutym 2014 r. w W. przez uderzenie wazonem w nos złamania kości nosa z przemieszczeniem odłamów dolnych i zwknięciem przegrody na stronę lewą, tj. naruszenia czynności narządu ciała, tj. drożności nosa na okres powyżej 7 dni w rozumieniu Kodeksu karnego, a nadto spowodowanie w dniu 24 czerwca 2014 r. w G. – przez szarpanie za ramiona i przedramiona, rzucenie pokrzywdzonej na łóżko i ścianę – zasinienia ramienia lewego i lewego nadgarstka i palca I tej ręki, zasinienia ramienia lewego i lewego nadgarstka, zasinienia uda prawego, naruszających czynności narządów ciała pokrzywdzonej na okres poniżej 7 dni w rozumieniu Kodeksu karnego, oraz spowodowanie w dniu 18 sierpnia 2014 r. w W. przez popchnięcie i spowodowanie upadku, a następnie kilkakrotne kopnięcie w tułów obrażeń ciała w postaci zasinienia okolicy talerza lewej kości biodrowej,

stłuczenia żeber VII, VIII i IX po stronie lewej poniżej łopatki oraz okolicy lewego talerza kości biodrowej, naruszających czynności narządów ruchu na okres poniżej 7 dni w rozumieniu Kodeksu karnego, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. i z art. 157 § 1 k.k. i z art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k.

Uchwała ta została utrzymana w mocy uchwałą Sądu Najwyższego z 16 maja 2016 r., sygn. akt SNO 17/16.

Wyrokiem z 7 czerwca 2022 r., wydanym w sprawie o sygn. akt IV Ka 383/21, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 25 lutego 2021 r. (sygn. akt IX K 554/17), którym Sąd uznał oskarżonego J. Ż. winnym popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., zaś na podstawie art. 207 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. skazał go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności zaś na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby.

Postanowieniem z 23 maja 2023 r., sygn. akt V KK 146/23, Sąd Najwyższy oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację wniesioną przez obrońcę skazanego J. Ż. od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 7 czerwca 2022 r., sygn. akt IV Ka 383/21, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 25 lutego 2021 r., sygn. akt IX K 544/17.

W oparciu o przeprowadzone postępowanie, Sąd Najwyższy ustalił następujące okoliczności stanu faktycznego.

J. Ż. jest sędzią w stanie spoczynku.

J. Ż. poznał J. Ż.1 około 1976-1977 roku. W tym okresie pokrzywdzona była zamężna i miała syna. Kiedy J. Ż. zaszła w kolejną ciążę, zawarła 31 lipca 1979 r. związek małżeński z ojcem dziecka – J. Ż.1. Jeszcze przed ślubem obwinionemu zdarzało się w czasie sprzeczek uderzyć J. Ż. w twarz. Po takim zdarzeniu przeproszał ją a ona wybaczala mu. Syn J. Ż. i J. Ż.1 urodził się [...] 1979 r.

Od czasu zawarcia małżeństwa agresywne zachowania J. Ż. przybrały na sile. Przyczyną takich zachowań było ujawnienie przez J. Ż.1 zdrad obwinionego i wynikające z tego pretensje wobec męża. Obwiniony odpowiadał na to agresją słowną i fizyczną. Często takie zachowania rozpoczynały się od opowieści

obwinionego na temat walorów reprezentowanych przez jego kochanki. Jednocześnie obwiniony uskarżał się żonie, że jest ona starsza od niego i mniej atrakcyjna od innych pań, które poznał. W odpowiedzi na takie oświadczenia J. Ż. reagowała niezadowoleniem, złością i płaczem. Obwiniony wyzywał ją wówczas i używał wobec niej przemocy fizycznej. Uderzał ją pięściami po twarzy, dusił, przewracał na podłogę i kopał po ciele. Pobicia miały miejsce kilka razy w miesiącu, z różną częstotliwością, niekiedy z kilkutygodniowymi przerwami, a czasem kilka dni z rzędu. Agresywne zachowania objawiały się średnio dwa razy w miesiącu.

Na początku trwania związku małżeńskiego obwiniony przyjeżdżał do domu głównie na weekendy, ponieważ pracował w innej miejscowości. Po aktach agresji sporządzał na żądanie J. Ż. pisemne oświadczenia, w których przyznawał się do znęcania nad nią. Oświadczenia te miały być dla pokrzywdzonej zabezpieczeniem na wypadek, gdyby obwiniony chciał ją porzucić. Oświadczenia były sporządzone własnoręcznie przez obwinionego, a cechy pisma nie świadczą o tym, aby pisał je w stanie wyłączającym lub ograniczającym świadomość albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Przez wiele lat J. Ż. ukrywała fakt znęcania się nad nią przez męża z powodu zaangażowania w związek, wstydu z powodu wcześniejszego rozwiązania małżeństwa z poprzednim mężem i ewentualnego ponownego rozwodu, stosunków panujących w małej miejscowości, w której strony mieszkały i pełniły ważne społecznie funkcje, korzyści finansowych i towarzyskich, jakie małżeństwo z obwinionym jej przynosiło.

Około 1990 roku, w czasie jazdy do C., obwiniony na pretensje J. Ż., która odkryła nową zdradę męża, wypchnął ją z samochodu na jezdnię i kopał.

W latach 2004-2005 podczas pobytu w W., gdy J. Ż. odkryła w telefonie obwinionego miłosne wiadomości do innej kobiety i pokazała mu je, obwiniony pobił ją wówczas w pokoju hotelowym po twarzy tak dotkliwie, że z powodu sińców musiała następnego dnia wracać do domu. Zazwyczaj w zdarzeniach noszących cechy znęcania uczestniczyły wyłącznie obwiniony i jego żona. Świadcami niektórych zachowań byli synowie.

W 2014 roku poza zdradami obwinionego, pokrzywdzona odkryła, że zaciągnął liczne zobowiązania i ma długi. Kiedy dowiedziała się także o

postępowaniach o zapłatę oraz postępowaniach dyscyplinarnych dotyczących obwinionego, zaczęła z nim rozmowę na ten temat. Obwiniony zareagował agresją. Uderzył ją wazonem w twarz powodując złamanie nosa.

W dniu 24 czerwca 2014 roku podczas wspólnego pobytu w G. z wizytą u syna M., obwiniony w pokoju gościnnym, podczas awantury szarpał pokrzywdzoną za ramiona i przedramiona, rzucał nią na łóżko i ścianę powodując zasinienia ramienia prawego oraz nadgarstka i palca I ręki, zasinienia ramienia lewego i lewego nadgarstka oraz zasinienia uda prawego, naruszających czynności narządów ciała pokrzywdzonej na okres poniżej 7 dni.

W dniu 18 sierpnia 2014 roku w W. w budynku Sądu Rejonowego, w gabinecie pokrzywdzonej obwiniony popchnął pokrzywdzoną, a kiedy się przewróciła, kilkakrotnie kopnął ją w tułów powodując zasinienia okolicy talerza lewej kości biodrowej, stłuczenia okolicy żeber VII, VIII i IX po stronie lewej poniżej łopatki naruszając czynności narządów ruchu na okres poniżej 7 dni.

Powyższy stan faktyczny sprawy ustalono na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu karnym oraz niniejszym postępowaniu dyscyplinarnym. Sąd Najwyższy oparł się w szczególności na ujawnionej w toku rozprawy treści: wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z 25 lutego 2021 r. sygn. akt IX K 554/17, wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 7 czerwca 2022 r. sygn. akt IV Ka 383/21 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 23 maja 2023 r. sygn. akt V KK 146/23. Sąd Najwyższy w pełni podzielił ocenę materiału dowodowego zaprezentowaną w uzasadnieniach wyroków przez Sądy orzekające w I i II instancji, w sprawie karnej sygn. akt IX K 554/17 (IV Ka 383/21), a dotyczącą wiarygodnych: zeznań pokrzywdzonej; kopii odpisu aktu małżeństwa; oświadczeń obwinionego; opinii grafologicznej; zaświadczenia SR w W.; karty ewidencji czasu pracy; płyty z zapisem rozmowy między obwinionym a jego żoną; zeznań świadków: A. K., E. P., M. P., B. W., L. H., H. R., H. W., K. K., H. P., D. T., I D., H. F., Z. K., M. S.; dokumentacji medycznej; opinii biegłej J. P., karty informacyjnej szpitala z zaleceniami pooperacyjnymi dotyczącymi operacji nosa; opinii sądowo-psychologicznej; opinii sądowo-psychiatrycznej; stenogramów nagrań.

Sąd Najwyższy oceniając przeprowadzone dowody uznał, że brak jest podstaw do zakwestionowania któregokolwiek z nich, jako uprawnionej podstawy wyrokowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie było podstaw faktycznych i prawnych do odroczenia rozprawy ani do umorzenia postępowania (pismo obwinionego z 20 lutego 2024 r.). Odpis wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej został doręczony obwinionemu 30 grudnia 2022 r. Wniosek o wyłączenie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego sędziego L. G. został rozpoznany negatywnie.

Obwiniony znęcał się nad żoną i za to przestępstwo, wyczerpujące dyspozycję art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., został skazany w sprawie karnej. Kasacja obwinionego została oddalona jako oczywiście bezzasadna. Wyrok sądu karnego wiąże w tej sprawie, czyli wiążą ustalenia dotyczące zachowania obwinionego oraz jego winy - art. 8 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Obwiniony popełnił zatem przewinienie dyscyplinarne z art. 107 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, wyczerpujące znamiona czynu zabronionego przewidzianego w art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Za popełniony czyn należało wymierzyć na podstawie art. 104 § 3 pkt 4 w zw. z art. 104 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Skoro zgodnie z art. 61 tej ustawy na stanowisko sędziego sądu rejonowego nie może być powołany ten kto był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, to z regulacji tej wynika norma, która wyraża wolę ustawodawcy, że nie powinien pełnić takiego stanowiska sędzia, który został skazany za znęcanie z art. 207 § 1 k.k., a tym bardziej za długotrwałe i dotkliwe znęcanie się nad żoną sędzią, a zatem o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Przewinienie, które popełnił obwiniony, w kontekście roli społecznej sędziego, jest niezwykle rażącym przejawem lekceważenia porządku prawnego i co do zasady

w wypadku sędziów w służbie czynnej wiąże się z orzeczeniem kary złożenia z urzędu (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2014 r., SNO 24/14, LEX nr 1480065 oraz z 27 sierpnia 2007 r., SNO 47/07, OSNK 2007/11/83, Biul.SN 2007/11/17).

Przestępstwo określone w art. 207 § 1 k.k., może być popełnione umyślnie, wyłącznie z zamiarem bezpośrednim, o czym przesądza znamię intencjonalne „znęca się”, charakteryzujące szczególne nastawienie sprawcy. Ustawowe określenie: „znęca się” oznacza działanie albo zaniechanie, polegające na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub dotkliwych cierpień moralnych, powtarzającym się, albo jednorazowym, lecz intensywnym i rozciągniętym w czasie.

Od strony przedmiotowej pojęcie „znęcania się” oznacza zachowanie złożone z jedno lub wielorodzajowych pojedynczych czynności naruszających różne dobra, np. nietykalność ciała, godność osobistą, mienie - systematycznie powtarzające się. Cechą podmiotową znęcania się jest umyślność, w postaci zamiaru bezpośredniego, wyrażającego się w chęci wyrządzenia krzywdy fizycznej lub moralnej, dokuczenia, poniżenia.

W przedmiotowej sprawie zachowanie obwinionego wobec pokrzywdzonej w ciągu wielu lat nosiło znamiona znęcania. Wina obwinionego nie budzi wątpliwości.

Sąd Najwyższy uznał, że jedynie kara pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz prawem do uposażenia będzie adekwatna do stopnia winy sędziego oraz stopnia szkodliwości przypisanego mu przewinienia, jak również spełni funkcję ochronną, którą można określić jako ochronę wymiaru sprawiedliwości w aspekcie podmiotowym oraz przedmiotowym. W aspekcie podmiotowym odnosi się ona do dobrego imienia sędziów, zaś w przedmiotowym sprowadza się do ochrony prawidłowego funkcjonowania, w tym zachowania dobrego imienia wymiaru sprawiedliwości w społeczeństwie.

Okoliczność, że obwiniony jest aktualnie sędzią w stanie spoczynku nie zmienia oceny stopnia naganności jego postępowania w płaszczyźnie deontologicznej, w szczególności, jeśli zważyć, że przewinienie nosi znamiona przestępstwa.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

[SOP]

[ms]